

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 180/07-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť JUDr. J. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. R. H., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 113/96 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 113/96 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 113/96 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. J. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. J. K. trovy konania v sume 7 596 Sk (slovom sedemtisícpäťstodevät'desiatšesť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. R. H., B., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 180/07-18 z 26. júna 2007 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť JUDr. J. K. (ďalej len „s'ťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 113/96.

Právny zástupca s'ťažovateľa v doplnení s'ťažnosti doručenom ústavnému súdu 26. apríla 2007 uviedol úkony, ktoré vykonal na urýchlenie konania, a vyčíslil trovy právneho zastúpenia. V podaní doručenom ústavnému súdu 7. decembra 2007 oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

Na základe výzvy ústavného súdu sa listom sp. zn. Spr. 3308/07 zo 6. júla 2007 k s'ťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu, pričom uviedla, že navrhuje upustiť od ústneho pojednávania.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 21 C 113/96 zistil nasledovný stav konania:

Dňa 19. apríla 1996 bol okresnému súdu podaný návrh na vyporiadanie BSM.

Dňa 20. mája 1996 okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu.

Dňa 17. januára 1997 okresný súd zisťoval trvalý pobyt odporcu.

Dňa 11. februára 1997 navrhovateľka oznámila okresnému súdu adresu trvalého pobytu odporcu a požiadala o určenie termínu pojednávania.

Dňa 24. februára 1997 okresný súd opäť vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu, ktorý sa vyjadril 20. marca 1997.

Dňa 9. apríla 1997 okresný súd vyzval navrhovateľku na zaujatie stanoviska k vyjadreniu odporcu.

Dňa 3. novembra 1997 okresný súd určil termín pojednávania na 8. december 1997.

Dňa 8. decembra 1997 a 26. januára 1998 okresný súd vo veci pojednával.

Dňa 27. januára 1998 okresný súd dožiadal Okresný súd Michalovce na výsluch svedka a požiadal bytové družstvo oznámiť zostatkovú hodnotu bytu.

Dňa 23. februára 1998 bytové družstvo oznámilo okresnému súdu zostatkovú hodnotu bytu.

Dňa 13. marca 1998 okresný súd vo veci pojednával.

Dňa 20. mája 1998 okresný súd ustanovil znalcov na určenie hodnoty vecí patriacich do BSM.

Dňa 10. augusta 1998 okresný súd vyzval odporcu zaplatiť preddavok na znalecké dokazovanie.

Dňa 28. októbra 1998 znalec vypracoval posudok na ocenenie hnutel'ných vecí.

Dňa 5. januára 1999 znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok na ocenenie motorového vozidla.

Dňa 13. januára 1999 znalec vypracoval znalecký posudok na hodnotu nehnuteľnosti.

Dňa 24. mája 1999 znalec vypracoval znalecký posudok na ocenenie elektrotechnických zariadení.

Dňa 19. októbra 1999 okresný súd odročil pojednávania za účelom mimosúdnej dohody medzi účastníkmi konania.

Dňa 20. júla 2000 právny zástupca navrhovateľky oznámil, že k mimosúdej dohode medzi účastníkmi konania nedošlo.

Dňa 7. júla 2003 okresný súd určil termín pojednávania na 23. september 2003.

Dňa 14. apríla 2004 okresný súd vyzval navrhovateľku na predloženie dokladov, ktoré predložila 17. mája 2004.

Dňa 26. apríla 2004 podal odporca „návrh na zmenu sudcu pre zaujatosť“.

Dňa 19. mája 2004 Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania veci.

Dňa 13. októbra 2004 okresný súd ustanovil znalca za účelom určenia zostatkovej hodnoty členského podielu garáže.

Dňa 17. decembra 2004 znalec vypracoval znalecký posudok na zostatkovú hodnotou členského podielu garáže.

Dňa 2. februára 2005 okresný súd určil termín pojednávania na 2. máj 2005, ktoré odročil za účelom nariadenia znaleckého dokazovania na určenie všeobecnej ceny nehnuteľnosti.

Dňa 4. mája 2005 okresný súd uznesením ustanovil znalca za účelom stanovenia všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti.

Dňa 8. júla 2005 znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok na určenie všeobecnej hodnoty nehnuteľnosti.

Dňa 2. novembra 2005 okresný súd určil termín pojednávania na 10. február 2006, ktoré bolo odročené na 16. február 2006 za účelom vyhlásenia rozhodnutia.

Dňa 24. marca 2006 odporca podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu.

Dňa 27. apríla 2006 bol spis doručený krajskému súdu.

Dňa 22. novembra 2007 krajský súd rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ (napr. IV. ÚS 59/03), pričom „tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím; nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (napr. III. ÚS 127/03).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa § 117 ods. 1 OSP sudca je povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ústavný súd uznáva, že takéto spory sú skutkovo zložitejšie a svojou povahou náročné na dokazovanie, avšak v danom prípade okresný súd koná takmer 10 rokov bez právoplatného rozhodnutia, čo je ústavne neakceptovateľné.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní

ústavného súdu o tom, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo sťažnosti a zo spisu okresného súdu nezistil, že by doterajšia doba konania bola ovplyvnená úkonmi sťažovateľa. Sťažovateľ bol v konaní aktívny, včas reagoval na výzvy okresného súdu, zúčastňoval sa nariadených pojednávanií a podal aj sťažnosť na priet'ahy v konaní.

3. Pri hodnotení doterajšieho postupu okresného súdu v namietanom konaní ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný v obdobiach od 20. mája 1996, keď vyzval odporcu (sťažovateľa) na vyjadrenie k návrhu, do 13. januára 1997, keď pripojil iný spis, od 18. apríla 1997, keď vyzval navrhovateľku na oznámenie, či si zvolí právneho zástupcu, do 3. novembra 1997, keď určil termín pojednávania, od 20. júla 2000, keď mu bolo doručené oznámenie o nerealizovaní mimosúdnej dohody, do 7. júla 2003, keď určil termín pojednávania, a od 27. septembra 2003, keď sa konalo pojednanie, do 14. apríla 2004, keď vyzval navrhovateľku na oznámenie adresy.

Tieto časové úseky ústavný súd vyhodnotil ako obdobia nečinnosti okresného súdu, ktoré mali vplyv na doterajší priebeh konania a na vznik zbytočných priet'ahov v ňom.

Dňa 27. novembra 2007 sa na krajskom súde uskutočnilo pojednanie, na ktorom bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec mu bola vrátená na nové konanie.

Je vecou štátu a organizácie súdov, aby v situácii, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní (napr. I. ÚS 64/00, II. ÚS 4/03).

Ústavný súd konštatuje, že konanie okresného súdu je i po 10 rokoch stále na začiatku, v merite veci ešte nebolo vydané ani prvostupňové rozhodnutie a stav právnej neistoty sťažovateľa nie je do dnešného dňa odstránený.

Uvedený postup okresného súdu a doterajšia dĺžka konania nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 C 113/96 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa s'ťažovateľ nachádza (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk, ktoré odôvodnil vo svojej s'ťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (napr. I. ÚS 15/02, IV. ÚS 84/02).

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 21 C 113/96 berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, najmä postup okresného súdu vo veci, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 100 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde a vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovet (body 3 a 5 výrokov nálezu).

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, a priznal mu úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej sume 7 596 Sk (za dva úkony po 2 970 Sk urobené v roku 2007, dvakrát režijný paušál po 178 Sk a daň z pridanej hodnoty) a okresnému súdu bola uložená povinnosť zaplatiť ju na účet právneho zástupcu sťažovateľa (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2007